

Sygn. akt VII U 1528/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan - Karasińska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 września 2019 r. w Warszawie

sprawy Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania Z. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 12 września 2017 r. znak: (...)oraz

z dnia 06 listopada 2017 r. znak: (...)

1. umarza postępowanie w części odwołania odwołującego się Z. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 września 2017 r. znak: (...) w zakresie w jakim zaskarżona decyzja została zmieniona decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. 06 listopada 2017 r. znak: (...)
2. w pozostałym zakresie zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się Z. S. prawo do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych od dnia złożenia wniosku;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz odwołującego się Z. S. kwotę 180,00 (słownie: sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 1528/17

UZASADNIENIE

Z. S. w dniu 11 października 2017 r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 września 2017 r., znak:(...) na mocy której organ rentowy odmówił mu prawa do wcześniejszej emerytury – z warunków szczególnych.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podkreślił, że legitymuje się wymaganym 15 - letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych oraz 25-letnim ogólnym stażem pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił, jako wykonywanej w warunkach szczególnych pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od dnia 4 stycznia 1973 r. do dnia 15 września 1974 r., a także okresów zatrudnienia w Fabryce (...) w M. od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. na stanowisku operatora pomp i sprzęzarek oraz w Przedsiębiorstwie (...) w okresie

od dnia 1 października 1983 r. do dnia 31 grudnia 1988 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Ubezpieczony podkreślił, że w trakcie zatrudnienia w Fabryce (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności związane z narażeniem na oddziaływanie azbestu i z tego tytułu otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia. Wskazał także, że w ustawie o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest z 1997 r., w załączniku Nr: 4, powyższy zakład pracy został wymieniony pod. poz. 1. Odnosząc się natomiast do okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) wskazał, że w/w pracodawca w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych błędnie podał okres zajmowania przez niego stanowiska kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony wskazując na przedział czasowy od dnia 1 października 1983 r. do dnia 31 grudnia 1988 r. podczas, gdy faktycznie w/w pracę wykonywał od czerwca 1980 r. Dodał, że dowodem wcześniejszego wykonywania zawodu kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony jest także znaczący wzrost zarobków wykazanych na dokumencie Rp-7. Ubezpieczony podniósł, że organ rentowy niezasadnie odmówił mu także zaliczenia do stażu pracy okresu wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 4 stycznia 1973 r. do dnia 15 września 1974 r. pomimo tego, że na powyższą okoliczność przedłożył stosowne dokumenty w postaci informacji ze Starostwa, poświadczenia o adresach i zameldowaniu oraz zeznań świadków. W zaskarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przyjął za udowodniony ogólny staż pracy w wymiarze 24 lat, 1 miesiąca i 16 dni oraz staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 9 miesięcy i 5 dni. Na okoliczność pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków, będących jego współpracownikami w spornych okresach czasu. Stwierdził także, że nie może ponosić odpowiedzialności za zaniechania byłych pracodawców, którzy w sposób błędny wystawili jego świadectwa pracy, potwierdzające w/w okresy zatrudnienia ze wskazaniem stanowisk pracy nieodpowiadających wykazowi zamieszczonemu w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W konkluzji odwołania, Z. S. zwrócił się o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie na jego rzecz prawa do dochodzonego świadczenia (odwołanie z dnia 11 października 2017 r. k. 2-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie spełnił przesłanki, co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Wskazał, że decyzją z dnia 6 listopada 2017 r., znak: (...), zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 12 września 2017 r. i uwzględnił do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego, okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 4 stycznia 1973 r. do dnia 15 września 1974 r. W wyniku uwzględnienia w/w okresu, ogólny staż pracy ubezpieczonego wyniósł 25 lat, 9 miesięcy i 29 dni. W związku z powyższym, decyzją z dnia 6 listopada 2017 r., organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia wyłącznie z powodu nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Organ rentowy zaznaczył, że zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku. Powyższe okresy pracy stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. w Fabryce (...) z siedzibą w M., ponieważ wnioskodawca nie przedłożył za wskazany okres świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Z tych też względów Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do dochodzonego świadczenia (odpowiedź na odwołanie z dnia 9 listopada 2017 r. k. 25 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. S., urodzony w dniu (...) jest z zawodu ślusarzem-mechanikiem. Ubezpieczony od urodzenia jest zameldowany na pobyt stały we (...), w gminie K. przy ul. (...). W latach 1936-1978 rodzice ubezpieczonego byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w obrębie (...) w gminie K.. Zgodnie z prowadzonym wówczas

rejestrze gruntów teren ten stanowił ogólną powierzchnię 6,13 ha. Na tych ziemiach rodzice ubezpieczonego prowadzili gospodarstwo rolne. W okresie od dnia 4 stycznia 1973 r. do dnia 15 września 1974 r. ubezpieczony był uczniem (...) Szkoły Zawodowej (...), położonej w odległości 15 km od miejsca jego zamieszkania. Droga do szkoły i ze szkoły zajmowała mu około 1 godziny. Ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców od ukończenia 16 roku życia. Pracował zarówno w okresie uczęszczania do szkoły, jak również w okresie wakacji i ferii szkolnych. Ubezpieczony wykonywał wszystkie prace polowe, zajmował się trzodą chlewną i bydłem oraz zbierał owoce i warzywa. Prace te zajmowały mu około 4 godzin dziennie, natomiast w okresie letnim i w weekendy znacznie więcej. W takim wymiarze, ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców do momentu ukończenia szkoły zasadniczej i podjęcia zatrudnienia w dniu 16 września 1974 r. (oświadczenia z dnia 21 sierpnia 2017 r. k. 10-12, zeznania świadków k. 13-16, informacja ze Starostwa Powiatowego k. 17, poświadczenie o adresach i okresach zameldowania k. 18 a.s.).

W okresie od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony w Fabryce (...) z siedzibą w M.. W trakcie zatrudnienia u powyższego pracodawcy ubezpieczony w okresie od dnia 16 września 1974 r. do dnia 31 lipca 1975 r. wykonywał pracę na stanowisku ślusarza – mechanika, natomiast w okresie od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. zajmował stanowisko operatora pomp i sprężarek. W całym okresie zatrudnienia u tego pracodawcy odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, pracę w zakładzie przetwarzającym azbest. Ubezpieczony, będąc zatrudnionym na stanowisku ślusarza – mechanika zajmował się naprawą maszyn, służących do produkcji okładzin z azbestu. Z. S. nie wykonywał bezpośrednio czynności związanych z produkcją wyrobów azbestowych, a naprawiał maszyny służące do produkcji tych wyrobów. Wcześniej ubezpieczony został także przeszkolony do pracy na tym stanowisku, odbywając 3-miesięczny staż w tzw. starym zakładzie wydzielonym z Fabryki (...) w M., gdzie był narażony na wdychanie pyłów azbestu oraz innych substancji chemicznych, w tym np. Fenolu. Z kolei pracę na stanowisku ślusarza-mechanika ubezpieczony wykonywał już w nowym zakładzie pracy, na hali, na której wykonywane były okładziny z azbestu. Pomieszczenie przeznaczone do napraw sprzętów było oddzielone od głównej hali produkcyjnej wyłącznie ścianą i drzwiami przez co ubezpieczony był narażony na wysoki hałas, a także na wdychanie szkodliwych oparów substancji chemicznych, w tym oparów azbestu. Stanowisko ślusarza – mechanika ubezpieczony zajmował na przygotowaniu na produkcji. Był wówczas wyposażony w odzież ochronną oraz otrzymywał mleko i dodatek do wynagrodzenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia. W dniu 1 sierpnia 1975 r. ubezpieczony został przeniesiony na stanowisko operatora maszyn i sprężarek i pracę tą wykonywał do końca zatrudnienia w w/w zakładzie pracy, tj. do dnia 30 czerwca 1978 r. W tym okresie czasu ubezpieczony pracował przy pompach i odpowiadał za ich prawidłowe działanie, a także wykonywał czynności przy głównym dziale prasowni. Z uwagi na znaczną szkodliwość substancji wytwarzanych w w/w zakładzie pracy, wokół całej fabryki znajdowała się strefa ochronna o powierzchni 800 metrów. Prawie 80% okładzin zawierało w sobie związki chemiczne takie jak azbest, ołów, miedź i kauczuk, a także inne substancje trujące. Sterownia pomp, w której swoje zadania wykonywał ubezpieczony była oddzielona od hali produkcyjnej wyłącznie ścianą o wysokości 2 metrów i znajdowała się na głównej hali głównej. Wszystkie opisane powyżej czynności ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dodatkowo w trakcie pełnienia tzw. dyżurów zdarzały się sytuacje, że wykonywał także inne obowiązki na hali produkcyjnej. Z uwagi na narażenie na działanie substancji trujących, pracownicy w/w zakładu pracy początkowo mieli skrócony czas pracy o godzinę, a potem także o dwie godziny, otrzymywali też posiłki regeneracyjne i dodatki do wynagrodzenia. Powyższa fabryka zajmowała się bowiem przetwarzaniem azbestu w stanie sypkim, co z kolei powodowało, że opary tej substancji unosiły się po całym zakładzie pracy. W okresie powyższego zatrudnienia, tj. od dnia 26 października 1977 r. do dnia 22 grudnia 1977 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Przed rozpoczęciem służby wojskowej pracował na stanowisku operatora pomp i sprężarek. Ubezpieczony wrócił do pracy w ciągu 30 dni od zakończenia służby wojskowej. Od dnia 23 grudnia 1977 r. podjął pracę na tym samym stanowisku i wykonywał ją nieprzerwanie do dnia 30 czerwca 1978 r. (zeznania odwołującego k. 47-48, k. 51, zeznania świadka W. K. k. 48-49, zeznania świadka B. W. k. 49 a.s., angaże k. 25-30, umowa o pracę z dnia 16 września 1974 r. k. 32-33, świadectwo pracy z dnia 29 czerwca 1978 r. k. 34-35, legitymacja ubezpieczeniowa k. 36-37 tom II a.r.). W dniu 29 czerwca 1978 r. Fabryka (...) z siedzibą w M. wystawiła ubezpieczonemu świadectwo pracy, w którym potwierdziła, że w okresie od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. Z. S. był zatrudniony w w/w zakładzie pracy na stanowiskach stażysty, ślusarza, a także operatora pomp i sprężarek za wynagrodzeniem wg. VII kategorii zaszerogowania, tj. 16,50 zł za godzinę pracy plus premia regulaminowa oraz, że od dnia 26 października 1977 r. do

dnia 22 grudnia 1997 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Powyższy dokument nie został opatrzony adnotacją o wykonywaniu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub o szczególnym charakterze (świadcstwo pracy z dnia 29 czerwca 1978 r. k. 34-35 tom II a.r.).

W okresie od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 31 grudnia 1988 r. ubezpieczony był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 13 ton. W tym okresie zatrudnienia ubezpieczony zajmował się kierowaniem pojazdami ciężarowymi takich marek jak Ż. i Kamaz. Przy czym w początkowym okresie zatrudnienia, tj. od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 1 listopada 1982 r. ubezpieczony wykonywał czynności ładowacza oraz zajmował się konwojowaniem powierzonego mienia z odbiorem i zdaniem ładunku. Od dnia 1 listopada 1982 r. ubezpieczony był natomiast zatrudniony na stanowisku kierowcy. Ubezpieczony przewoził elementy żurawi oraz materiały budowlane, a także pomagał w załadunku towaru. Ubezpieczony wykonywał opisane powyżej zadania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, często także w wymiarze 12 godzin na dobę w systemie akordowym. Załadunek towaru zajmował mu około godzinę czasu pracy, a następnie przewoził materiały budowlane samochodem ciężarowym i zdarzało się, że pracę kończył o godzinie 20:00. W angażu z 1983 r. ubezpieczony, jako charakter wykonywanej pracy miał wpisane stanowisko kierowcy. W dniu 13 września 2016 r. Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa (...) z siedzibą w W. wystawił ubezpieczonemu zaświadczenie, w którym wskazał, że był on zatrudniony w w/w zakładzie pracy na następujących stanowiskach: pomocnik maszynisty żurawi samojezdnych (od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 30 września 1978 r.), kierowca (od dnia 1 października 1978 r. do dnia 31 września 1983 r.) oraz kierowca samochodu ciężarowego powyżej 13,5 tony (od dnia 1 października 1983r. do dnia 31 grudnia 1998 r.). W tej samej dacie, w/w zakład pracy wystawił ubezpieczonemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach potwierdzające, że w okresie od dnia 1 października 1983r. do dnia 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, która to praca została wymieniona w Wykazie A, Dziale VIII pod poz. 2 pkt. 2, stanowiącym załącznik Nr: 1 do zarządzenia Nr: 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (zeznania odwołującego k. 47-48, k. 51, zeznania świadka A. S. k. 50, zeznania świadka R. F. k. 50-51, dokumentacja osobowa k. 79 a.s., świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 13 września 2016 r. k. 13, zaświadczenie z dnia 13 września 2016 r. k. 14 tom II a.r.).

W dniu 30 sierpnia 2017 r. ubezpieczony Z. S. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. wniosek o wcześniejszą emeryturę wraz z informacją dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych oraz dokumentacją potwierdzającą te okresy (wniosek wraz z załącznikami, k. 1-20 tom II a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydał w dniu 12 września 2017 r. decyzję, w której przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r.: okresy składkowe w wymiarze 23 lat, 7 miesięcy i 19 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 5 miesięcy i 27 dni tj. staż sumaryczny w wymiarze 24 lat, 1 miesiąca i 16 dni (karta przebiegu zatrudnienia, k. 38 a.r.). Jednocześnie organ rentowy ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 39) w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił okresu, co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a także nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat. Ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że okres pracy w gospodarstwie rolnym nie został rozpatrzony, ponieważ pozostaje bez wpływu na wydaną decyzję (decyzja z dnia 12 września 2017 r., znak: (...) k. 40 tom II a.r.).

Decyzją z dnia 6 listopada 2017 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 12 września 2017 r. w ten sposób, że uwzględnił do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego, okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 4 stycznia 1973 r. do dnia 15 września 1974 r. W wyniku uwzględnienia w/w okresu, ogólny staż pracy ubezpieczonego wyniósł 25 lat, 9 miesięcy i 29 dni. W związku z powyższym,

organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia wyłącznie z powodu nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Organ rentowy zaznaczył, że zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku. Powyższe okresy pracy stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. w Fabryce (...) z siedzibą w M., ponieważ wnioskodawca nie przedłożył za wskazany okres świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Z tych też względów Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do dochodzonego świadczenia (decyzja z dnia 6 listopada 2017 r., znak: (...), k. 44 tom II a.r.).

Od niekorzystnej dla siebie decyzji organu rentowego z dnia 12 września 2017 r., znak: (...) ubezpieczony Z. S. złożył odwołanie do tut. Sądu inicjując tym samym niniejsze postępowanie. Jednocześnie w piśmie procesowym z dnia 3 stycznia 2018 r. ubezpieczony rozszerzył swoje odwołanie także na decyzję z dnia 6 listopada 2017 r., znak: (...) (odwołanie z dnia 11 października 2017 r. k. 2-5, pismo procesowe z dnia 3 stycznia 2018 r. k. 31 a.s.).

Postanowieniem z dnia 27 września 2018 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowód z opinii biegłego specjalisty ds. bhp celem ustalenia, czy praca wykonywana przez odwołującego Z. S. w Fabryce (...) w okresie: od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. oraz w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w okresie od spornym od czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1983 r. wykonywana była w warunkach szczególnych, uregulowanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) oraz w innych Rozporządzeniach Rady Ministrów dotyczących I Kategorii Zatrudnienia i zarządzeniach właściwych ministrów (postanowienie z dnia 27 września 2018 r. k. 82 a.s.).

W opinii z dnia 5 listopada 2018 r. biegły sądowy z zakresu bhp A. P. stwierdził, że uznanie prac za wykonywane w szczególnych warunkach jest możliwe, gdy stanowisko lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika ściśle odpowiada odpowiedniemu zapisowi zawartemu w Wykazie A, stanowiącemu załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W treści opinii biegły sądowy wskazał, że w okresie od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. odwołujący Z. S. nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prac bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Biegły zaznaczył, że o bezpośredniości można mówić wtedy, kiedy dotyczy to czynności wykonywanej osobiście, własnoręcznie. Czynność lub proces przetwarzania odnosi się do zmiany czegoś, w coś innego. W przypadku Fabryki (...), mieszanka różnych składników, wśród których jednym z nich był azbest (wykładziny nie były wykonywane wyłącznie w 100% z azbestu), zmieniała pod wpływem prasowania swoją konsystencję, stając się z mieszaniny proszków, elementem stałym. Nadzór nad prasowaniem tych mieszanin sprawowali operatorzy maszyn i urządzeń technologicznych, zatrudnieni w takich wydziałach, jak np. Wydział Produkcji Okładzin Bębnowych, Mieszalnia i Prasownia, Wydział Produkcji Okładzin Sprzęgłowych i Wydział Produkcji Okładzin Tarczowych. W wyżej wymienionym okresie odwołujący był ślusarzem w Wydziale Mechanicznym oraz operatorem pomp i sprzężarek, którego zadaniem było zapewnienie właściwego ciśnienia prasom. Jego obecność przy maszynach przetwarzających mieszanki azbestowe mogła być co najwyżej incydentalna. Odwołujący w w/w okresie nie był operatorem maszyn i urządzeń technologicznych produkujących okładziny cierne, co wynika z osobowych dokumentów źródłowych załączonych do akt sprawy. Z tego też względu nie można przyjąć, że w w/w okresie czasu wykonywał pracę przy bezpośrednim przetwórstwie azbestu, a więc pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia. Na tej podstawie biegły uznał, że tego okresu czasu nie można zaliczyć do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż w Dziale XIII – Przemysł Lekki podrozdział – Przemysł azbestowy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r. wskazano, że do I kategorii zatrudnienia można zaliczyć wyłącznie osoby, pracujące stale i bezpośrednio przy produkcji

wyrobów azbestowych. Z kolei ubezpieczony takiej pracy nie wykonywał. Odnosząc się z kolei do okresu zatrudnienia od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 31 grudnia 1988 r. w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W., biegły sądowy wskazał, że jak wynika z dokumentacji osobowej odwołującego, przed dniem 1 listopada 1982 r. ubezpieczony nie wykonywał czynności kierowcy, a czynności ładowacza oraz czynności polegające na konwojowaniu powierzonego mienia z odbiorem i zdaniem ładunku. W konkluzji opinii biegły wskazał, że okres zatrudnienia ubezpieczonego w w/ w zakładzie pracy od czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1983 r. nie może być uznany, jako I kategoria zatrudnienia bądź praca wykonywana w warunkach szczególnych (opinia biegłego sądowego z zakresu bhp A. P. z dnia 5 listopada 2018 r. k. 104-112 a.s.).

Do powyższej opinii zastrzeżenia wniósł odwołujący. W piśmie procesowym z dnia 10 grudnia 2018 r. ubezpieczony wskazał, że biegły w sporządzonej opinii nie wskazał według jakiego stanowiska kwalifikuje i określa rygorystyczne wymagania dotyczące bezpośredniego przetwórstwa azbestu. Ponadto biegły sądowy nie podjął próby uargumentowania swojego stwierdzenia, że obecność odwołującego przy maszynach przetwarzających mieszanki, w skład których wchodził azbest, mogła być co najwyżej incydentalna. Powyższe należy zakwalifikować, jako spekulacje biegłego, które nie zostały poparte żadnymi wiarygodnymi argumentami. Ubezpieczony podniósł, że o zakwalifikowaniu określonego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach nie decyduje zarówno treść dokumentów, które zostały wystawione przez pracodawcę, jak i nazwa stanowiska pracy, lecz charakter faktycznie wykonywanych czynności. Niesłusznie zatem biegły sądowy wskazał, że stanowisko pracodawcy Przedsiębiorstwa (...), określone w pismach z dnia 5 stycznia 2018 r. i z dnia 23 maja 2018 r. dotyczące poprawności informacji zawartych w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych wystawionym w dniu 13 września 2016 r. jest prawidłowe. Podniósł, że z zaświadczenia w/w pracodawcy z dnia 28 kwietnia 1982 r. wynika w sposób jednoznaczny, że był on kierowcą samochodu ciężarowego marki K. o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony od dnia 20 września 1979 r., natomiast z innego zaświadczenia pracodawcy z dnia 26 kwietnia 2018 r. wynika, że od dnia 1 czerwca 1980 r. do dnia 31 stycznia 1982 r. był zatrudniony jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 13,5 tony oraz był objęty akordowym systemem wynagradzania. W świetle powyższego, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 13 września 2016 r. nie zostało wystawione przez pracodawcę w sposób prawidłowy. Ubezpieczony dodał także, że biegły sądowy nie posiada uprawnień do oceny wiarygodności zeznań świadków. Niezrozumiałe jest także powoływanie się przez biegłego na inne zakończone już postępowanie w sprawie o sygn. akt VII U 1581/15. Biegły sądowy został bowiem zobowiązany do wydania opinii w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie. W ocenie odwołującego, zastosowanie przez biegłego jedynie ogólnych stwierdzeń należy uznać za gołosłowne. W związku z powyższym, ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej w/w biegłego sądowego i wezwanie go na rozprawę celem ustnego wyjaśnienia twierdzeń i wniosków zawartych w opinii (pismo procesowe z dnia 10 grudnia 2018 r. k. 124-126 a.s.).

Postanowieniem z dnia 7 marca 2019 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego specjalisty ds. bhp celem ustalenia, czy praca wykonywana przez odwołującego Z. S. w Fabryce (...) w okresie: od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. oraz w Przedsiębiorstwie (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w okresie od czerwca 1980 r. do dnia 31 grudnia 1983 r. wykonywana była w warunkach szczególnych, uregulowanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) oraz w innych Rozporządzeniach Rady Ministrów dotyczących I Kategorii Zatrudnienia i zarządzeniach właściwych ministrów. W szczególności Sąd zobowiązał biegłego do udzielenia pisemnej odpowiedzi na pytania zawarte w piśmie procesowym pełnomocnika odwołującego się z dnia 27 lutego 2019 r. (postanowienie z dnia 7 marca 2019 r. k. 151 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 20 marca 2019 r. biegły sądowy z zakresu bhp A. P. wskazał, że w odniesieniu do zatrudnienia ubezpieczonego w Fabryce (...) w M. zastosowanie mają przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz Zarządzenia Nr: 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego. Z kolei w odniesieniu

do okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) w okresie od dnia 1 października 1983 r. do dnia 31 grudnia 1988 r. zastosowanie mogą mieć dwa przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wykaz A, Dział V, pkt. 3. - Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych oraz Dział VIII – w transporcie i łączności, pkt. 2 - Prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów. Biegły podał, że posiadanie prawa jazdy do prowadzenia pojazdów samochodowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, nie jest równoznaczne z wykonywaniem zawodu kierowcy samochodu ciężarowego. Z dokumentacji osobowej wynika, że odwołujący został dopuszczony przez pracodawcę do prowadzenia pojazdu o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony dopiero od dnia 1 października 1983 r. i od tej daty można uznać, że wykonywał prace zaliczane do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Tak również określił swoje stanowisko pracodawca nie tylko w świadectwie pracy, ale także w dwóch kolejnych pismach. W ocenie biegłego trudno zatem nie zgodzić się ze stanowiskiem pracodawcy, że nie zamierza ulegać presji odwołującego, żądającego wydania korzystnego dla siebie dokumentu. Świadomość obowiązującego prawa, nie pozwalała bowiem Prezesowi Zarządu (...) Sp. z o.o. wydania dokumentu zawierającego nieprawdziwe informacje. Biegły zaakcentował, że kierowanie pojazdem marki K., a także marek K. i S. jest kierowaniem pojazdem o dopuszczalnym ciężarze całkowitym pow. 3,5 tony. W konkluzji opinii uzupełniającej biegły stwierdził, że sporne okresy zatrudnienia od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. w Fabryce (...) oraz w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o., od czerwca 1980 r. do 30 września 1983 r., nie mogą być uznane, jako I kategoria zatrudnienia, bądź praca wykonywana w warunkach szczególnych. Odwołujący nie był bowiem zatrudniony na stanowisku prasera, bądź operatora maszyn i urządzeń technologicznych związanych z przetwórstwem azbestu. Odwołujący, jako operator pomp i sprężarek, nie był zatrudniony również na żadnym ze stanowisk pracy wymienionych w załączniku Nr: 2, Dział II - Prace różne w tzw. uregulowaniu resortowym, Zarządzenia Nr:3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (opinia uzupełniająca biegłego sądowego z zakresu bhp A. P. z dnia 20 marca 2019 r. k. 156-167 a.s.).

Na rozprawie w dniu 23 września 2019 r. biegły sądowy z zakresu bhp A. P. doprecyzował, że w Dziale VII Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. ppkt. 9 wymienione są trzy zakłady azbestowe, za wyjątkiem Fabryki (...) w M.. Jednocześnie w Zarządzeniu Nr: 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. wymienione są 221 stanowiska pracy, nie ma natomiast tam wymienionego stanowiska operatora pomp i sprężarek, na którym był zatrudniony odwołujący. W treści powyższego Zarządzenia są natomiast wymienione Prace różne (Dział 4 Wykazu B), jednak z zaznaczeniem, że muszą być to prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu. Wyłącznie w tym przypadku, jako zakład związany z przetwórstwem azbestu na pierwszym miejscu wymieniona jest Fabryka (...) w M., na drugim Wytwórnia (...) w G., a na trzecim (...) Zakłady (...). W ocenie biegłego, odwołujący nie wykonywał bezpośrednio czynności związanych z produkcją wyrobów azbestowych. Początkowo wykonywał pracę na stanowisku ślusarza-mechanika, a potem na stanowisku operatora pomp i maszyn. Z tego też względu pracodawca dwukrotnie odmówił mu wydania świadectwa pracy w warunkach szczególnych. W w/w ustanej opinii uzupełniającej, biegły sądowy w całości podtrzymał swoje stanowisko wyrażone na gruncie opinii pisemnych z dnia 5 listopada 2018 r. i z dnia 20 marca 2019 r. (protokół rozprawy z dnia 23 września 2019 r. k. 220-222 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie niekwestionowanych przez strony dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i osobowych ubezpieczonego Z. S.. Ponadto Sąd Okręgowy za podstawę ustaleń faktycznych przyjął zeznania ubezpieczonego Z. S. (k. 47-48, k. 51 a.s.) oraz świadków: W. K. (k. 48-49 a.s.), B. W. (k. 49 a.s.), A. S. (k. 50 a.s.) i R. F. (k. 50-51 a.s.). Sąd Okręgowy miał na uwadze, że wskazani powyżej świadkowie przez wiele lat pracowali w tych samych zakładach pracy i zeznawali na okoliczności dotyczące rzeczywistego charakteru pracy odwołującego na stanowiskach ślusarza-mechanika, operatora pompy i sprężarek i kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Świadców zatrudnieni w Fabryce (...) w M. zgodnie wskazali, że odwołujący wykonywał powierzone mu czynności na hali produkcyjnej w narażeniu na wdychanie pyłów

azbestu i innych substancji chemicznych, w tym np. Fenolu. W tym zakresie szczególnie istotne były zeznania W. K., który jako główny przełożony odwołującego potwierdził, że wyłącznie z winy pracowników Oddziału Kadr nie otrzymał on świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, natomiast przez cały okres zatrudnienia wykonywał czynności w narażeniu na kontakt z azbestem. Z tego tytułu otrzymywał dodatek do wynagrodzenia za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, mleko regeneracyjne oraz miał skrócony czas pracy o 2 godziny. Z kolei świadkowie zatrudnieni wraz z ubezpieczonym w Przedsiębiorstwie (...) w W. potwierdzili, że w spornym okresie czasu odwołujący wykonywał zadania na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. Załadunek zajmował mu wyłącznie godzinę dziennie, przy czym jego czas pracy często wynosił 12 godzin na dobę. Świadkowie wskazali też, że ubezpieczony wykonywał czynności kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony od 1978 r., natomiast w 1980 r. zmienił się wyłącznie system obowiązującego go czasu pracy poprzez wprowadzenie tzw. systemu akordowego. Ubezpieczony woził samochodami ciężarowymi elementy żurawi oraz materiały budowlane. Zdaniem Sądu Okręgowego zeznania te są logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniają, jak również korespondują z zeznaniami złożonymi przez samego odwołującego Z. S.. W związku z powyższym brak było podstaw do ich kwestionowania w jakiegokolwiek części.

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy nie oparł się na opiniach sporządzonych przez biegłego sądowego z zakresu bhp. A. P.. Wskazać bowiem należy, że w uzasadnieniu opinii biegły dokonał własnej oceny zeznań świadków i odwołującego, konfrontując ją z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Ocena ta w dużej mierze nie opierała się na wiadomościach specjalnych, a biegły wszedł w kompetencje Sądu i bezsprzecznie wykroczył poza wydane w dniu 27 września 2018 r. i 7 marca 2019 r. postanowienia dowodowe, a tym samym naruszył fundamentalne zasady odnoszące się do sporządzania opinii w postępowaniu sądowym. Odnosząc się z kolei do kwestii merytorycznych, podniesionych we w/w opiniach, Sąd Okręgowy zważył, że biegły sądowy niewłaściwie zinterpretował treść § 19 pkt. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, z którego wynika, że przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa § 2 rozporządzenia, uwzględnia się również okresy takiej pracy wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. W Wykazie A, Dziale VII – W przemyśle lekkim pod pozycją 9 zostały bowiem wymienione, jako prace wykonywane w warunkach szczególnych prace wykonywane w zakładach przetwarzających azbest. Brak jest natomiast wymogu „bezpośredniości” wykonywanych prac przy przetwórstwie azbestu, na czym skupił się biegły sądowy w swoich opiniach. Jak wynika z pkt. 14 podrozdziału – Przemysł azbestowy, zawartego w Dziale XIII – Przemysł lekki w/w Wykazu A, do osób zatrudnionych w przemyśle azbestowym należą także pracownicy dozoru inżyniersko-technicznego i kontroli technicznej oraz osoby zatrudnione przy utrzymywaniu w ruchu produkcji, stale pracujący na oddziałach produkcyjnych objętych poz. 4-14. Powyższe uprawnia zatem do zakwalifikowania prac wykonywanych przez ubezpieczonego, jako pracy wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, pozwalających na zaliczenie do I kategorii zatrudnienia również na podstawie rozporządzeń z dnia 10 września 1956 r. i z dnia 26 sierpnia 1964 r. W spornym okresie zatrudnienia odwołujący czuwał nad prawidłowością działania procesu technologicznego, albowiem był odpowiedzialny za właściwe działanie pomp i sprężarek, biorących udział w wytwarzaniu wyrobów azbestowych. Z kolei wcześniej zajmował się naprawą tych sprzętów. Tym samym jego pracę należy zakwalifikować, jako odpowiadającą treści pkt. 14 podrozdziału – Przemysł azbestowy, zawartego w Dziale XIII – Przemysł lekki w/w Wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, czego biegły nie przeanalizował. Bezpodstawne było natomiast powoływanie się przez biegłego sądowego w tym zakresie na Wykaz B, Dział IV – Prace różne pkt. 1 załącznika do w/w rozporządzenia, albowiem dotyczy on nabycia prawa do emerytury na podstawie § 8 rozporządzenia, tj. pracownika, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w Dziale IV Wykazu B i który nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki, tj. osiągnięcie wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla mężczyzn, jak również legitymuje się wymaganym okresem zatrudnienia, w tym wykonywania prac wymienionych w Dziale IV Wykazu B przez okres 10 lat. W rozpatrywanej sprawie ubezpieczony nie domagał się natomiast przyznania prawa do świadczenia emerytalnego w oparciu o treść powołanej regulacji. Odnosząc się natomiast do kolejnego, analizowanego przez biegłego sądowego okresu zatrudnienia ubezpieczonego od czerwca 1980 r. do 31 grudnia 1983 r. w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. wskazać należy, że niczym nieoparte jest twierdzenie biegłego, że odwołujący został dopuszczony przez pracodawcę

do prowadzenia pojazdu o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony dopiero od dnia 1 października 1983 r. i dopiero od tej daty należy uznać, że wykonywał on pracę w warunkach szczególnych. Okoliczność ta nie wynika bowiem z pisma byłego pracodawcy odwołującego z dnia 1 października 1983 r. Dokument ten świadczy jedynie o przyznaniu ubezpieczonemu przez byłego pracodawcę wynagrodzenia wraz z dodatkiem wyrównawczym. Ponadto zauważyć należy że zastosowane przez pracodawcę oznaczenie zajmowanego stanowiska ma charakter deklaratoryjny, a więc stwierdzający że w dniu 1 października 1983r. ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. Wskazane powyżej przez biegłego twierdzenia stoją też w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, w tym z zeznaniami świadków A. S. i R. F., którzy potwierdzili, że już od dnia 1 października 1978 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony, która odpowiada pozycji 2 w Dziale VIII Wykazu A, załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W tym okresie zatrudnienia ubezpieczony zajmował się bowiem kierowaniem pojazdami ciężarowymi takich marek jak Ż. i Kamaz. Powyższe potwierdza także zaświadczenie z dnia 13 czerwca 2016 r. w którym był pracodawca ubezpieczonego wskazał, że był on zatrudniony w w/w zakładzie pracy na następujących stanowiskach: pomocnik maszynisty żurawi samojezdnych (od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 30 września 1978 r.), kierowca (od dnia 1 października 1978 r. do dnia 31 września 1983 r.) oraz kierowca samochodu ciężarowego powyżej 13,5 tony (od dnia 1 października 1983r. do dnia 31 grudnia 1998 r.). Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że opinie wydane przez biegłego sądowego zarówno główna, jak i uzupełniające we wskazanym powyżej zakresie nie mogły stanowić podstawy do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Postępowanie w sprawie z odwołania Z. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 września 2017 r., znak: (...) i z dnia 6 listopada 2017 r., znak: (...), w części podlegało umorzeniu, zaś w pozostałym zakresie Sąd odwołanie uwzględnił.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Okręgowy rozpoznając odwołanie Z. S., podzielił stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., co do konieczności zastosowania art. 477⁽¹³⁾ § 1 k.p.c. Wskazany przepis stanowi, że zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. W rozpatrywanej sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 6 listopada 2017 r., znak: (...), wydaną w przedmiocie prawa do emerytury z warunków szczególnych, zmienił decyzję zaskarżoną przez odwołującego z dnia 12 września 2017 r., w ten sposób, że uwzględnił do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego, okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 4 stycznia 1973 r. do dnia 15 września 1974 r. W wyniku uwzględnienia w/w okresu, ogólny staż pracy ubezpieczonego wyniósł 25 lat, 9 miesięcy i 29 dni. Powyższa okoliczność wynika wprost ze stanowiska organu rentowego przedstawionego w odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 listopada 2017 r. (k. 25 a.s.), w którym ZUS wskazywał na dokonanie powyższej zmiany, a także z analizy decyzji z dnia 12 września 2017 r. i z dnia 6 listopada 2017 r. W tym zatem zakresie zaistniały przesłanki do umorzenia postępowania na podstawie art. 477⁽¹³⁾ § 1 k.p.c., o czym Sąd orzekł w pkt. 1 wyroku.

W rozpatrywanej sprawie jedyną okolicznością, co do której istniał spór stronami, było to, czy ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Spełnienie innych warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, nie było zaś sporne, ponieważ ubezpieczony ukończył 60 lat, posiada 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz nie jest członkiem OFE. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił ubezpieczonemu, jako okresu pracy w warunkach szczególnych, następujących okresów zatrudnienia: od dnia 16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. w Fabryce (...) z siedzibą w M. i od czerwca 1980 r. do dnia 31 grudnia 1988 r. w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W., ponieważ odwołujący nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019r., poz. 39) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych w tym akcie prawnym, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), wykonywać pracę wymienioną w Wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia, osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia) oraz być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt. 3). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach powinno być stwierdzone w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Świadectwo pracy w warunkach szczególnych jest jednak dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie stanowi dowodu tego co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których w myśl stosowanego a contrario art. 244 § 1 k.p.c. nie zalicza się świadectwa pracy, skoro nie zostało sporządzone przez organy władzy publicznej ani inne organy państwowe (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013r., III AUa 783/13, Lex nr 1409118). Dodatkowo należy podkreślić, że w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być więc udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko to wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Jednocześnie, z uwagi na fakt, że świadectwo pracy nie jest w postępowaniu sądowym jedynym dopuszczalnym dowodem mogącym potwierdzić pracę w warunkach szczególnych, Sąd Okręgowy przeprowadził inne dostępne dowody, aby ustalić, czy w okresie zatrudnienia od dnia

16 września 1974 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. w Fabryce (...) w M. ubezpieczony faktycznie pracował w warunkach szczególnych.

Odnosząc się do powyższego okresu zatrudnienia wskazać należy, że ubezpieczony w trakcie zatrudnienia u powyższego pracodawcy w okresie od dnia 16 września 1974 r. do dnia 31 lipca 1975 r. wykonywał pracę na stanowisku ślusarza – mechanika, natomiast w okresie od dnia 1 sierpnia 1975 r. do dnia 30 czerwca 1978 r. zajmował stanowisko operatora pomp i sprzęzarek. W całym okresie zatrudnienia u tego pracodawcy odwołujący wykonywał jednak stale i w pełnym wymiarze czasu, pracę w zakładzie przetwarzającym azbest. W tym miejscu wskazać należy, że prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu zostały wymienione w Wykazie B, Dziale IV załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wykonywanie tych prac uprawnia do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym już po 10 lat wykonywania takiej pracy (§ 8 rozporządzenia). Zgodnie z Wykazem B, Działem IV pkt. 1 tylko prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu uprawniają do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Nie należy jednak zapominać, że również w Wykazie A, Dziale VII – W przemyśle lekkim pod poz. 9 zostały wymienione, jako prace realizowane w warunkach szczególnych prace wykonywane w zakładach przetwarzających azbest. W tym przypadku ustawodawca nie sformułował z kolei wymogu „bezpośredniości” wykonywanych prac przy przetwórstwie azbestu. Jak wynika z pkt. 14 podrozdziału – Przemysł azbestowy, zawartego w Dziale XIII – Przemysł lekki w/w Wykazu A, do osób zatrudnionych w przemyśle azbestowym należą także pracownicy dozoru inżynieryjno-technicznego i kontroli technicznej oraz osoby zatrudnione przy utrzymywaniu w ruchu produkcji, stale pracujący na oddziałach produkcyjnych objętych pozycją 4-14. W oparciu o powyższą regulację, Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony wykazał, iż w spornym okresie zatrudnienia świadczył pracę w szczególnych warunkach. Zarówno zeznania świadków, jak i dokumenty zgromadzone w sprawie potwierdziły, że odwołujący nie był co prawda operatorem maszyn i urządzeń technologicznych produkujących okładziny cierne, jednak czuwał nad prawidłowością działania procesu technologicznego, albowiem był odpowiedzialny za właściwe działanie pomp i sprzęzarek, biorących udział w wytwarzaniu wyrobów azbestowych. Z kolei wcześniej zajmował się naprawą tych sprzętów na stanowisku ślusarza-mechanika. Czynności te niewątpliwie należy zatem zaliczyć jako jeden z etapów procesu produkcji. Praca ta była zatem związana z substancjami chemicznymi. Czynności te należały do podstawowych obowiązków ubezpieczonego, które wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przesłuchany w sprawie świadek W. K., będący bezpośrednim przełożonym odwołującego Z. S., potwierdził jego pracę w narażeniu na oddziaływanie pyłów azbestu oraz innych substancji chemicznych, w tym np. Fenolu. Z zeznań tych wynika także, że odwołujący przez cały okres pracy w w/w zakładzie pracy pobierał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, otrzymywał mleko oraz miał skrócony czas pracy. Okoliczność ta nie ma charakteru decydującego, ale nie może też być całkowicie pomijana. Dla pracowników z Wykazu A, Dział XIII, pkt. 14 szczególne warunki mogą wynikać z tego, że wykonują oni określone kontrole i dozór na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Już tylko z tego może wynikać pozytywna kwalifikacja ich pracy jako pracy w szczególnych warunkach. Ponadto w art. 32 ust. 2 i 4 ustawy emerytalnej chodzi nie tylko o normatywnie zadekretowany w rozporządzeniu rodzaj pracy lecz również o szkodliwe oddziaływanie wynikające z zajmowania określonego stanowiska, czyli przede wszystkim ze względu na środowisko, w którym praca jest wykonywana. Z kolei Fabryka (...) w M. niewątpliwie była zakładem pracy przetwarzającym azbest, co zostało wskazane wprost w załączniku Nr:2, Dziale II Wykazu B, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Z tego względu, Sąd Okręgowy uznał, że brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie może stanowić przeszkody, aby wskazany okres uwzględnić do okresu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych.

Oceniając okres zatrudnienia odwołującego Z. S. w Przedsiębiorstwie (...) w W. (od czerwca 1980 r. do dnia do dnia 31 grudnia 1988 r.) Sąd miał na uwadze, że ubezpieczony w tym czasie zajmował stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Początkowo w okresie od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 30 września 1978 r. ubezpieczony był co prawda zatrudniony jako pomocnik maszynisty żurawi samojezdnych, jednak już od dnia 1 października 1978 r. do jego podstawowych zadań należało kierowanie samochodami ciężarowymi powyżej 3,5 tony. Powyższe wynika z zeznań świadków A. S. i R. F., którzy potwierdzili, że już od dnia 1 października 1978 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony, która odpowiada pozycji 2 w Dziale VIII Wykazu A, załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W tym okresie czasu ubezpieczony zajmował się bowiem kierowaniem pojazdami ciężarowymi takich marek jak Ż. i Kamaz. Powyższe potwierdza także zaświadczenie z dnia 13 czerwca 2016 r. w którym były pracodawca ubezpieczonego wskazał, że był on zatrudniony w w/w zakładzie pracy na następujących stanowiskach: pomocnik maszynisty żurawi samojezdnych (od dnia 21 sierpnia 1978 r. do dnia 30 września 1978 r.), kierowca (od dnia 1 października 1978 r. do dnia 31 września 1983 r.) oraz kierowca samochodu ciężarowego powyżej 13,5 tony (od dnia 1 października 1983r. do dnia 31 grudnia 1998 r.). Ubezpieczony na powyższą okoliczność przedłożył zatem dokumenty, potwierdzające wykonywanie przez niego pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie czasu. Opisane czynności ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Stosownie do treści wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. za prace w szczególnych warunkach uznawane są prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (dział VIII poz. 2) oraz prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (dział XIV poz. 16). W związku z powyższym również i ten okres zatrudnienia podlegał zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując, Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe rozważania i dokonaną ocenę, uznał, że Z. S. udowodnił ponad 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych. Warunek, którego dotyczył spór, został więc spełniony i możliwe było przyznanie ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do wcześniejszej emerytury z warunków szczególnych od dnia złożenia wniosku, o czym orzekł w pkt. 2 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy rozstrzygnął w pkt. 3 wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804), zmienionego następnie rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 września 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1799), zasądając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. na rzecz odwołującego Z. S. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i aktami organu rentowego (...)

M.St.